

Topmanagementgroep

EINDVERSLAG OPSTART

MELDINGSPLICHT

FINANCIËLE BELANGEN

Voorwoord

Ruim drie jaar geleden heb ik de eerste gesprekken gevoerd op het ministerie van Binnenlandse Zaken. Doel was om de kennis, opgedaan op het ministerie van Financiën en de Belastingdienst met de insiderregeling te delen met de rest van de overheid.

Sindsdien heb ik gesprekken gevoerd met allerlei partijen (juristen, ondernemingsraden en leidinggevendenden) om uit te leggen wat het nut is van insiderregeling, naast het gegeven dat we als ambtenaar ook de eed en belofte hebben afgelegd.

Daarin belooft de persoon in kwestie o.a. dat: hij of zij zich gedraagt zoals een goed ambtenaar betaamt, zorgvuldig, onkreukbaar en betrouwbaar is en niets zal doen dat het aanzien van het ambt schaadt.

Waarom dan toch een meldingsplicht? : Afgezien van de motivering van art 61a ARAR ben ik van mening dat de meldingsplicht, als onderdeel van het totale integriteitspalet van de overheid een tweeledige bescherming biedt. Namelijk voor de overheid als organisatie, maar ook voor de individuele medewerker.

In de huidige tijd is integriteit een belangrijk onderwerp. En voor de overheid is het van het allergrootste belang dat haar burgers vertrouwen hebben in de integriteit van diegenen die deel uitmaken van het overheidsapparaat. Anderzijds wordt integriteit ook gebruikt om mensen ten onrechte in diskrediet te brengen. De positieve kant van de meldingsplicht is de tweezijdigheid. Als een lid van de Top Management Groep (hierna TMG) wordt beschuldigd van belangenverstremgeling is het voor ons mogelijk om te kijken of de betrokken posities of bezittingen zijn gemeld. Is dat niet het geval dan zal er onderzoek moeten plaatsvinden. Anderzijds kan het zijn dat posities wel zijn gemeld, maar in goed overleg met de compliance officer is geconstateerd dat er geen conflicterend belang is met de functie die op dat moment wordt uitgeoefend of dat er sprake is van een situatie waarbij passende maatregelen zijn getroffen of afspraken gemaakt.

Daarnaast heb ik in de gesprekken ook toekomstgericht met TMG-leden gesproken. Welke functie zou je in de toekomst ambiëren en wat betekent dat voor je huidige (financiële) posities? Handhaven of op voorhand afbouwen.

Ik dank alle leden van de TMG voor hun vertrouwen in mij. Daarnaast is mij gebleken in de gesprekken dat de Nederlandse overheid trots mag zijn op deze groep gemotiveerde en vaak gepassioneerde leiders die zich ook in het bedrijfsleven moeiteloos staande zouden kunnen houden, maar vanuit de liefde voor de publieke zaak hun bewuste keuze hebben gemaakt.

Paul Heijnis

Compliance officer TMG

Managementsamenvatting

- Alle TMG-leden hebben het meldingsformulier financiële belangen ingevuld en ondertekend.
- Er zijn geen situaties aangetroffen waarbij er sprake was van conflicterende belangen
- Het communicatietraject vooraf is onvoldoende zorgvuldig geweest.
- De termijnen uit de brief zijn in veel gevallen overschreden. De diplomatieke weg heeft echter veel van de latent aanwezige weerstand overwonnen.
- De gevoerde gesprekken met de individuele TMG-leden zijn door de compliance officer in vrijwel alle gevallen als zeer open, betrokken en bijzonder ervaren.
- De dossiers zullen, samen met dit verslag, worden opgeborgen in een kast bij de ABD. Alleen de compliance officer heeft toegang tot de kast en de dossiers.

Algemeen

Binnen de Algemene Bestuursdienst neemt de TMG een bijzondere plaats in. Deze groep is in artikel 7, vierde lid van het Algemeen rijksambtenarenreglement (ARAR) opgenomen en bestaat uit ongeveer 65 managers: secretarissen-generaal, directeuren-generaal, inspecteurs-generaal en enkele hiermee gelijk gestelde bijzondere functies.

De minister voor Wonen en Rijksdienst (W en R) is werkgever van de leden van de TMG. Namens de minister voert de Directeur-generaal voor de Algemene Bestuursdienst (DGABD) het werkgeverschap uit.

De TMG is het eerste aanspreekpunt voor bewindspersonen. Als ambtelijke top van de ministeries zijn de leden van de TMG verantwoordelijk voor (de uitvoering van) het rijksbeleid. De TMG is verantwoordelijk voor het functioneren van ministeries bij het uitvoeren van rijksbeleid. Door brede inzetbaarheid en kwaliteit draagt de TMG bij aan de samenwerking tussen ministeries.

Aanleiding

Ingevolge artikel 61a ARAR moet het bevoegd gezag de ambtenaren aanwijzen die werkzaamheden verrichten waaraan in het bijzonder het risico van financiële belangenverstremgeling of het risico van oneigenlijk gebruik van koersgevoelige informatie verbonden is. De aanwijzing heeft als consequentie dat alle dit risico dragende financiële belangen, in welke vorm dan ook, bij een daartoe aangewezen functionaris moeten worden gemeld.

Besluitvorming

Het SGO heeft de directeur-generaal voor de ABD geadviseerd alle leden van de TMG als meldingsplichtig (als bedoeld in artikel 61a ARAR) aan te wijzen. Met het SGO is hij van mening dat kan worden aangenomen dat het risico van belangenverstremgeling voor een lid van de TMG altijd aanwezig is. TMG-leden vormen een knooppunt in de informatiestromen en (financiële) beslissingen. Zij hebben in het algemeen een positie in de top van een ministerie en hebben hierdoor grote mate van invloed op de beleidsvoorbereiding en de besluitvorming of zijn, na de politieke leiding, hiervoor eindverantwoordelijk, soms vervullen zij tijdelijk werkzaamheden van vergelijkbare aard. TMG-leden vervullen bovendien een voorbeeldrol binnen de rijksorganisatie; hun rol en positie heeft uitstraling op het ambtenaarschap en op de beeldvorming binnen en buiten het Rijk. Er is de directeur-generaal voor de ABD daarom veel aan gelegen de transparantie en de integriteit bij de Rijksoverheid (nog) verder te bevorderen. De aanwijzing van alle TMG-leden in het kader van artikel 61a ARAR kan daar een bijzondere bijdrage aan leveren.

Procedure

In december 2013 is naar het huisadres van alle TMG-leden een aanwijzing gestuurd. Deze aanwijzing bevatte alle benodigde informatie rond financiële belangen verstrengeling en het meldingsformulier financiële belangen. In de informatie is nadrukkelijk de rol van de compliance officer verduidelijkt evenals de mogelijkheid om met de compliance officer in contact te treden bij behoefte aan verduidelijking en/of advies. In de brief is ook de mogelijkheid om in bezwaar te komen tegen de aanwijzing onder de aandacht gebracht.

In de brief zijn de volgende inzendtermijnen genoemd:

- . Bij een gesprek met de compliance officer uiterlijk twee weken na het gesprek.
- . Indien geen gesprek met de compliance officer noodzakelijk werd geacht door het betrokken TMG-lid, uiterlijk vier weken na dagtekening van de brief.

Compliance officer

De rol van compliance officer wordt vervuld door een medewerker van het ministerie van Financiën, de heer P.J.F.Heijnis. Deze functionaris is vanaf 2008 in deze rol aangewezen voor medewerkers van het ministerie van Financiën en de Belastingdienst en heeft in die hoedanigheid veel ervaring opgebouwd bij introductie van insiderregelingen, het nader verklaren van voordelen van de meldingsplicht voor organisatie en betrokken medewerker en vragen rond dilemma's bij financiële belangen in relatie tot functies binnen de overheid.

Aanzegging

De brieven zijn in week 50 verzonden naar de huisadressen. Dit had tot effect dat de brief in de "Kerstpost" is beland, waardoor in een tiental gevallen de brief in eerste instantie is verdwenen zonder nadere bestudering of nadere actie. Op verzoek van de betrokken TMG-leden is een nieuw pakket naar het huisadres verzonden.

Vervolg

In de weken en maanden na de verzending van de brief zijn een groot aantal toelichtingen gegeven via de telefoon of in een gesprek onder vier ogen. Twee maal heb ik een gesprek gevoerd waarbij ook de contactpersoon van de ABD, t.w. A.H. Hamar de la Brethonière, aanwezig was. In enkele gevallen was er verontwaardiging. De aanleiding voor deze verontwaardiging kwam voort uit de volgende factoren:

De slechte communicatie over de introductie van de regeling." Een SGO-besluit van ruim twee jaar geleden, daarna geen verdere informatie en vervolgens een brief op de deurmat. Zo ga je niet met ons om."

Het gebrek aan vertrouwen. "We hebben een eed of belofte afgelegd. Wij begrijpen als geen ander dat iedere vorm van belangenverstrengeling uit den boze is."

In de nader gesprekken is uitgebreid ingegaan op de bezwaren van de betrokken TMG-leden en heb ik de kou uit de lucht kunnen halen.

De gesprekken

Met één derde van de TMG-leden is daadwerkelijk gesprekken gevoerd. De gesprekken verliepen veelal volgens een bepaald patroon. In het eerste kwart het aftasten en nader kennis maken, in het tweede kwart het meer ingaan op de eigen functie van het betrokken TMG-lid, de mogelijke risico's en mogelijke risico's bij gelieerde derden. In het derde en vierde kwart werd meer gesproken over nevenwerkzaamheden, de voor- en nadelen en mogelijke risico's als salariëring van de bestuurders van de werkorganisatie waarbij een toezichhoudende rol door het TMG-lid werd vervuld of bemoeienissen met treasury statuten en uitvoering daarvan. Daarnaast was er dan ook plaats voor meer persoonlijke dilemma's uit het verleden of heden. Door het ontstane vertrouwen in de gesprekken heb ik een grote mate van openheid en betrokkenheid mogen constateren bij de TMG-leden die ik heb mogen spreken.

Verdere bevindingen

Het maken van afspraken, de gesprekken, maar ook het meer en meer nadrukkelijk persoonlijk benaderen van diegenen die nalieten hun formulier in te zenden is een tijdrovende klus geweest. Positief was de ervaring dat ik bij geen van de TMG-leden volledige onwil heb moeten constateren. Door de drukte van alle dag (bij sommigen de grote betrokkenheid bij de voorbereiding van de nucleaire top) schoot het invullen van het meldingsformulier er in enkele gevallen bij in. Uiteindelijk is half april het laatste formulier binnengekomen. De weerstand is in vrijwel alle gevallen weggenomen. Omdat ik invoering via de dialoog van veel groter belang heb geacht dan het voldoen aan de termijnen, zoals gesteld in de brief is geen enkele maal de wettelijke termijnen van inzenden als breekijzer gebruikt. Geen van de TMG-leden heeft gebruik gemaakt van het recht om in bezwaar te komen tegen de aanwijzing.

In geen van de gevallen heb ik moeten constateren dat er situaties zijn voorgekomen waarbij de financiële posities van een TMG-lid of een gelieerde derde een bedreiging zou kunnen zijn of kwetsbaarheid zou kunnen veroorzaken voor de overheid of de medewerker.

De dossiers

De dossiers zijn opgeslagen in mappen en worden bewaard in een afgesloten dossierkast. De kast bevindt zich in het kantoor waar de Algemene Bestuursdienst is gevestigd. De compliance officer heeft als enige functionaris de sleutel van de dossierkast. Er is gekozen voor het kantoor van de Algemene bestuursdienst i.v.m. mogelijke W.O.B.-verzoeken in de toekomst.

Onderhoud van de melding:

Ik stel voor om jaarlijks de leden van de TMG een reminder te sturen waarin nut, noodzaak en onderhoud van de regeling onder de aandacht wordt gebracht. In de reminder kan ook worden opgenomen dat bij wijzigingen in de situatie van een TMG-lid waarop de regeling van toepassing is, zo spoedig mogelijk bij de compliance officer worden gemeld.